

Passend onderwijs en ambulante begeleiding

- Praktijkonderzoek Master SEN -

QuickTime™ en een
-decompressor
zijn vereist om deze afbeelding weer te geven.

Student: Ellen Budding
studentnummer: 2099486
Master Special Educational Needs
Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
begeleider: dhr. A. Goijaarts

Inhoudsopgave

Inleiding	Blz.3
Hoofdstuk 1 Theoretische onderbouwing	Blz.4
Hoofdstuk 2 Opzet van het onderzoek	Blz.8
Hoofdstuk 3 Onderzoeksgegevens	Blz.9
Hoofdstuk 4 Conclusies, verbeteracties en discussie	Blz.12
Hoofdstuk 5 Reflectie	
5.1 Reflectie op de samenwerking	Blz.16
5.2 Reflectie op het persoonlijke leerproces van Ellen	Blz.16
Literatuur	Blz.17
Bijlagen	Blz.19

Inleiding

In januari 2006 zijn mijn collega Rianne Elbers en ik gestart als ambulant begeleider bij de Stichting Viataal (momenteel Kentalis) in Nijmegen. Onze achtergrond was heel verschillend. Rianne heeft na de Pedagogische Academie 10 jaar gewerkt binnen het basisonderwijs en 16 jaar bij het MBO verschillende onderwijstaken vervuld. Ellen heeft na de PABO en Orthopedagogiek aan de RUN, 5 jaar gewerkt bij een Dyslexiebureau. Werkervaring in cluster 2 hebben we geen van beiden op een incidentele stage na.

In mei 2007 hebben we de opleiding voor Ambulante Begeleiding afgerond.

Voor het praktijkonderzoek hebben we onderzocht of ambulante begeleiding cluster 2 meerwaarde biedt en of wij als ambulant begeleiders meerwaarde bieden voor de betrokkenen op de scholen waar wij destijds de ambulante begeleiding verzorgden.

De conclusie was toen dat zowel de scholen als de collega-ambulant begeleiders de ambulante begeleiding als meerwaarde ervaren. Hierbij werd vooral de specialistische kennis en kunde als meerwaarde gezien.

In januari 2010 zijn wij gestart met de opleiding Specialist auditieve en/of communicatieve beperking. We kregen naast het volgen van deze opleiding de mogelijkheid om het diploma Master Special Educational Needs te behalen door ons meesterstuk van destijds Master-waardig te maken.

Momenteel staan er grote veranderingen voor de deur aangaande het onderwijs in Nederland. Op 1 augustus 2012 staat de invoering van de Wet Passend Onderwijs gepland, maar met een bezuiniging van 300 miljoen euro. Dit is een bezuiniging van ruim 20% op het budget voor leerlingen met een LeerlingGebondenFinanciëring en leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Deze bezuiniging komt bovenop reeds eerder ingevoerde maatregelen (waaronder budgettering op het niveau van 2005) die al opliepen tot bezuinigingen van circa 90 miljoen euro. De stapeling van maatregelen leidt tot een korting op Passend Onderwijs van bijna 400 miljoen euro structureel per jaar. Onlangs heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besloten om de bezuiniging te temporiseren waardoor de onderwijsorganisaties meer ruimte hebben om te kunnen overleggen over de wijze waarop de invoering van Passend Onderwijs vanaf 2012 het beste gerealiseerd kan worden binnen de nieuwe budgettaire kaders. Dit betekent dat de bezuiniging in plaats van in 2012, start in 2013 met een bedrag van 100 miljoen euro, oplopend naar 200 miljoen euro in 2014 en structureel 300 miljoen euro vanaf 2015.

De komst van Passend Onderwijs en de bezuiniging zal ervoor zorgen dat de ambulante begeleiding cluster 2 er anders uit zal gaan zien. Kentalis Nijmegen zal zich opnieuw moeten beraden over de koers welke ze wil varen. Hoe moet er ingespeeld worden op de veranderingen en welk beleid wordt er gehanteerd.

Vooruitblikkend op de aankomende veranderingen komen wij tot de volgende onderzoeksvraag:

Op welke manier heeft ambulante begeleiding cluster 2 van Kentalis Nijmegen, meerwaarde in het kader van Passend Onderwijs?

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag hebben we enerzijds literatuuronderzoek gedaan en anderzijds een vragenlijst door het werkveld laten invullen.

In Hoofdstuk 1 schetsen we een theoretisch kader waarbij we ingaan op het huidige Nederlandse onderwijssysteem en vanuit welke denkbeelden dit systeem is ontstaan. Ook gaan we in op de aankomende veranderingen in het onderwijs en wat daarvan de aanleiding is geweest.

In Hoofdstuk 2 beschrijven we onze onderzoeksmethodologie.

Hoofdstuk 3 laat de resultaten zien van de ingevulde vragenlijst.

In Hoofdstuk 4 staat de analyse van de gegevens van de vragenlijst beschreven. Ook geven we een antwoord op onze onderzoeksvraag en stellen we verbeteracties voor. Tot slot reflecteren we in Hoofdstuk 5 op de samenwerking en ons persoonlijk leerproces gedurende dit praktijkonderzoek.

Hoofdstuk 1

Theoretische onderbouwing

Onze onderzoeksvraag luidt:

Op welke manier heeft ambulante begeleiding cluster 2 van Kentalis Nijmegen, meerwaarde in het kader van Passend Onderwijs?’

Door literatuuronderzoek is onze onderzoeksvraag deels te beantwoorden. Aan de hand van de volgende deelvragen zullen we onze onderzoeksvraag beantwoorden:

- Vanuit welke denkbeelden is het huidige Nederlandse onderwijssysteem voor speciaal en regulier onderwijs tot stand gekomen?
- Vanuit welke denkbeelden is het Passend Onderwijs tot stand gekomen?
- Wat is de kwaliteit van de huidige ambulante begeleiding?
- Hoe zal de ambulante begeleiding er in de toekomst uit gaan zien?

De uitkomsten van het literatuuronderzoek geven we in dit hoofdstuk weer.

Huidige onderwijssysteem

In Nederland bestaat speciaal onderwijs naast regulier onderwijs al voor de Tweede Wereldoorlog.

In 1985 kwamen de Wet op het Basisonderwijs (WBO) en de Interim-wet op het speciaal (voortgezet) onderwijs (ISOVSO). Er was sprake van een systeemscheiding tussen basis- en speciaal onderwijs (Eury Base Nederland (z.d.).

In 1989 werd, gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Verdrag inzake de rechten van het kind aanvaard door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. UNESCO, dochterorganisatie van de VN, heeft naar aanleiding van deze verklaring wereldcongressen georganiseerd in o.a. Salamanca (Spanje, 1994). Deze congressen hebben geleid tot de Salamanca Statement. De verklaring van Salamanca werd voor Europa geratificeerd tijdens het Verdrag van Parijs in 1994 (Groeneweg, 2004).

De verklaring van Salamanca is het meest gezaghebbende document op onderwijsgebied dat ooit wereldwijd werd vastgesteld (Groeneweg, B. (z.d.).

De Salamanca Statement roept regeringen op 'het principe van inclusief onderwijs voor alle kinderen over te nemen, tenzij er zwaarwegende redenen zijn in individuele gevallen hiervan af te wijken, en dit uit te werken in regelgeving en beleid'.

Juist het participeren in een reguliere omgeving wordt gezien als de beste garantie voor een gezond opgroeien van alle kinderen en jongeren: 'reguliere scholen met een inclusieve oriëntatie zijn het meest effectieve middel om discriminatie tegen te gaan, toegankelijke gemeenschappen te creëren, een inclusieve samenleving te vormen en te garanderen dat alle kinderen onderwijs kunnen volgen' (Schuman, 2007).

In veel landen wordt het onderwijssysteem naar aanleiding van de verklaring van Salamanca omgevormd tot een inclusief systeem, bijvoorbeeld in Engeland, Noorwegen en de Verenigde Staten (Groeneweg, 2004).

Bij inclusief onderwijs is het uitgangspunt dat de reguliere school de school is voor alle kinderen. De reguliere school dient maatregelen te nemen om er voor te zorgen dat alle kinderen op die school terecht kunnen. Elk kind ontvangt in dit onderwijssysteem onderwijs dat is afgestemd op zijn (onderwijs)behoefte. De school past zich aan aan de leerling. Deze visie is parallel ontwikkeld aan de ontwikkeling van het sociale paradigma, ook wel het burgerschapsparadigma genoemd (Schuman, 2007).

Bij het burgerschapsparadigma wordt het accent gelegd op het gelijkheidsbeginsel waarbij mensen met een beperking dezelfde sociale behoeften en gelijke rechten hebben en gelijke kansen moeten krijgen als mensen zonder beperking (Werkgroep collectief inclusief (2010).

In Nederland leidt de Salamanca Statement niet tot inclusie.

Desondanks voldoet Nederland wel aan de internationale afspraken door de keuze voor een school, regulier of speciaal, aan de ouders over te laten (Groeneweg, 2004).

De Salamanca Statement en de steeds verder toenemende kosten van het speciaal onderwijs leiden tot verschillende beleidsprogramma's, te weten het programma Weer Samen Naar School in 1996 en de Wet op de Expertisecentra in 1998. Deze programma's zijn erop gericht meer zorgleerlingen onderwijs te geven op een reguliere school en indien het echt niet anders kan, bij voorkeur tijdelijk, op een speciale school voor basisonderwijs te plaatsen (Smeets & Rispens, 2008). Het primair onderwijs omvat sindsdien het basisonderwijs (bao), het speciaal basisonderwijs (sbao) en het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so). Na een aantal jaren WSNS-beleid is het speciaal basisonderwijs kleiner geworden. De scholen voor speciaal onderwijs blijven echter groeien. Met de invoering in 2003 van de LeerlingGebondenFinanciëring (LGF) ofwel het Rugzakje heeft de overheid geprobeerd die groei te stoppen. Leerlingen die aan specifieke criteria voldoen, krijgen hierdoor de mogelijkheid te kiezen tussen een school voor speciaal onderwijs en een school voor regulier onderwijs. In het laatste geval wordt een 'rugzakje' met geld meegeleverd, dat deels moet worden besteed aan ambulante begeleiding, te leveren door de regionale expertisecentra. De verwachte daling van de omvang van het speciaal onderwijs is hiermee echter niet gerealiseerd. De LGF blijkt voor een belangrijk deel terecht te komen bij leerlingen die al een reguliere school bezochten (Smeets & Rispens, 2008).

Zoals eerder aangegeven is er in Nederland geen sprake van inclusie, maar van integratie.

Bij integratie wordt uitgegaan van het zogenaamde medische paradigma ofwel het defectparadigma. Hierbij heeft een leerling recht op regulier onderwijs als hij zich kan aanpassen aan het bestaande programma en kan functioneren in het bestaande systeem (Schuman, 2007).

Ondanks het WSNS-beleid en de LGF kan niet gesproken worden over een succesvolle integratie van leerlingen met een beperking in het Nederlandse onderwijssysteem. Sommige groepen leerlingen zijn redelijk succesvol geïntegreerd, bijvoorbeeld de leerlingen met een visuele beperking. Daarentegen lijkt de integratie van andere groepen, voornamelijk leerlingen met complex en uitdagend gedrag, lijkt te stagneren en zelfs toe te nemen (Schuman, 2007).

Toekomstige onderwijssysteem: Passend Onderwijs

De samenhang tussen het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs is verbeterd, maar is nog steeds onvoldoende ontwikkeld. De scholen profiteren nog te weinig van elkaars expertise en zorgleerlingen komen noch in het regulier, noch in het speciaal (basis)onderwijs optimaal tot hun recht (Smeets & Rispens, 2008).

De knelpunten zijn van een dusdanige aard dat de overheid heeft besloten tot herziening van de organisatie van het onderwijs aan leerlingen met specifieke zorgbehoeften. Dit onder de naam Passend Onderwijs.

Per 1 augustus 2012 wordt de Wet Passend Onderwijs ingevoerd. De kern van Passend Onderwijs is het uitbreiden van de kansen op de beste ontwikkeling voor ieder kind. De leerling staat centraal en het aanbod wordt waar nodig op hem afgestemd. De scholen krijgen een zorgplicht; voor elke leerling dient een onderwijsaanbod ontwikkeld te worden dat past bij de mogelijkheden en beperkingen van de leerling (Rijksoverheid (z.d.)).

Kwaliteit ambulante begeleiding in het basisonderwijs

In december 2009 heeft de Inspectie van het Onderwijs een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van het onderwijs aan leerlingen met een LGF-cluster 2.

Middels het beoordelen van de handelingsplannen en de begeleidingsplannen is de kwaliteit vastgesteld. Ook is vastgesteld in hoeverre de handelingsplannen overeenkomen met de lessen in de klas.

De Inspectie van het Onderwijs constateert dat nog maar 30 % van de handelingsplannen op de scholen smart (specifiek, meetbaar, aanwijsbaar, realistisch, tijd gerelateerd) geformuleerd zijn, op ongeveer de helft van de handelingsplannen niet de verplichte handtekeningen van de ouders staan en dat de inhoud van de

handelingsplannen in 60 % van de gevallen niet overeenkomt met de dagelijkse onderwijspraktijk.

Voor de begeleidingsplannen geldt dat 40 % van de plannen niet smart geformuleerd zijn. In 80 % staan er in de begeleidingsplannen geen afspraken over de wettelijke verplichte evaluatie van de handelingsplannen met de ouders. De conclusie van de Inspectie van het Onderwijs is dat de handelings- en begeleidingsplannen regelmatig geen goede sturings- en verantwoordingsdocumenten zijn (Inspectie van het Onderwijs, 2009).

Niet alleen vanuit de Inspectie, maar ook vanuit de bredere organisatie van het regulier onderwijs bestaat er kritiek op de ambulante dienstverlening van zowel cluster 2 als de clusters 3 en 4. Hierbij gaat het om de soms lange wachtlijsten, de beschikbaarheid en bereikbaarheid en de resultaten en de opbrengstgerichtheid van de dienstverlening (Fuite, Rood en Haaijer, 2010).

In opdracht van de WEC-raad is, mede als reactie op de kritische geluiden, een instrument en methodiek voor zelfevaluatie voor de ambulante dienstverlening ontwikkeld, te weten het kwaliteitszorgsysteem Aantoonbaar Betere Ambulante Begeleiding. Door gebruik te maken van dit zorgsysteem krijgen ambulante begeleidingsdiensten zicht op de eigen kwaliteit en kunnen zij resultaatgerichte verbeterpunten formuleren (Beekveld, van, & Terpstra (z.d.).

In 2009 en 2010 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de kwaliteit van ambulante begeleiding van de clusters 2,3 en 4 met behulp van het kwaliteitszorgsysteem.

Uit dit onderzoek blijkt dat, in tegenstelling tot de resultaten van de Inspectie van het Onderwijs, de scholen en ouders de kwaliteit van de ambulante begeleiding zowel bij de start als tijdens het proces als hoog ervaren. Ouders en leerkrachten hebben meer kennis over de mogelijkheden en beperkingen van de leerlingen en de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. Volgens hen vormen ambulante begeleiders een duidelijke meerwaarde bij het aanbieden van passend onderwijs aan leerlingen met een beperking (Fuite, Rood en Haaijer, 2010).

Dit laatste wordt ook gezien in het praktijkonderzoek van Budding en Elbers (2007) waarbij de scholen aangeven de ambulante begeleiding van cluster 2 als meerwaarde te ervaren.

De verschillende uitkomsten wat betreft de kwaliteit van de ambulante begeleiding kunnen verklaard worden door de verschillende perspectieven waarmee de kwaliteit van ambulante begeleiding beoordeeld wordt. De Inspectie van het Onderwijs en de bredere organisatie van het regulier onderwijs, gebruiken een toezichtperspectief waarbij de kritiek is gericht op de opbrengsten van de inzet van de middelen voor ambulante begeleiding. De scholen en ouders hanteren een ander perspectief, namelijk die van de klant waarbij de ambulante diensten voornamelijk worden beoordeeld aan de hand van de kwaliteit van het proces (Fuite, Rood en Haaijer, 2010).

Zowel de scholen als de Inspectie van het Onderwijs zijn nog ontevreden over de mate waarin leerkrachten in de toekomst zelf in staat zijn om leerlingen met een vergelijkbare beperking zonder aanvullende hulp te begeleiden (Fuite, Rood en Haaijer, 2011).

Toekomstige meerwaarde ambulante begeleiding cluster 2

De aankomende jaren zal de ambulante begeleiding te maken krijgen met grote veranderingen, aangezien de bekostiging van de leerling-gebonden financiering in het kader van Passend Onderwijs, gebudgetteerd en herverdeeld zal worden over de regio's. Uit onderzoek blijkt dat er in de toekomst nog steeds vraag zal zijn naar een vorm van ambulante begeleiding, maar dat nog niet duidelijk is hoe de ambulante begeleiding er uit zal gaan zien (Fuite, Rood en Haaijer, 2011).

De volgende vaardigheden van een ambulant begeleider zijn van belang, wil je kunnen spreken van meerwaarde: organisatorische vaardigheden, inhoudelijke vaardigheden en persoonlijke vaardigheden (Boerman & Hoogendoorn, 2002).

Vooral de specialistische kennis en kunde van een ambulant begeleider cluster 2 wordt als meerwaarde gezien (Budding en Elbers, 2007). Ook in de toekomst zal de ambulant begeleider over deze kennis en kunde dienen te beschikken. Echter daarnaast wordt van een ambulant begeleider ook andere vaardigheden gevraagd willen scholen ambulante begeleiding als meerwaarde blijven ervaren.

De toekomst vraagt om een flexibele invulling van de begeleidingstrajecten omdat de vragen en behoeften van de verschillende klantgroepen (leerkrachten, leerlingen, intern begeleiders, schoolleiders, PO, VO en MBO) sterk verschillen van elkaar. De ambulante begeleider moet in staat zijn hulpvraag van de klant expliciet te maken om vervolgens met de klant afstemming te bereiken over de te behalen resultaten en opbrengsten. Op basis hiervan wordt dan een passend begeleidingstraject opgesteld. Om in de toekomst de scholen meerwaarde van ambulante begeleiding cluster 2 te laten ervaren is het belangrijk om nu te investeren in de "nieuwe" vaardigheden waarover de ambulante begeleider in de toekomst dient te beschikken (Fuite, Rood en Haaijer, 2011)

Hoofdstuk 2

Opzet van het onderzoek

In dit hoofdstuk leggen we uit en verantwoorden we hoe we het onderzoek doen, wie de te onderzoeken groep is en welke meetinstrumenten we gebruiken.

Onderzoekstype en meetinstrumenten

Om onze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, maken we gebruik van literatuuronderzoek en kwalitatief onderzoek middels een vragenlijst.

We kiezen voor literatuuronderzoek, omdat we willen weten wat er al bekend is over de kwaliteit van ambulante begeleiding cluster 2, wat passend onderwijs inhoudt en welke veranderingen dit mogelijk met zich mee gaat brengen voor de ambulante begeleiding. Deze opgedane kennis nemen we vervolgens mee bij het interpreteren van de uitkomsten van de vragenlijsten.

We gebruiken kwalitatief onderzoek middels een vragenlijst om in kaart te brengen of de huidige ambulante begeleiding meerwaarde biedt en om de wensen van onze klant in het kader van passend onderwijs helder te krijgen en hier als ambulante dienst op in te spelen. Kwalitatief onderzoek is, in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek, niet gebonden aan cijfermatige gegevens, maar de beleving van mensen staat centraal (Verhoeven, 2007). Door te kiezen voor kwalitatief onderzoek geven we de betrokkenen de ruimte om uitgebreid en vrijuit te reageren op de vragen.

We kiezen voor een schriftelijke vragenlijst en niet voor een interview, omdat we in een korte tijd informatie willen verzamelen en de respondenten zo min mogelijk willen belasten qua tijdsinvestering.

De antwoorden die verkregen worden uit de vragenlijst vergelijken we met de antwoorden afkomstig uit de vragenlijst van 2007. Zijn er verschillen en/of overeenkomsten?

Populatiegroep

De vragenlijst laten we invullen door verschillende betrokkenen van de scholen die we begeleiden. De ervaringen van klanten met onze dienst en het dienstverlenend proces vormt immers een belangrijke graadmeter voor de mate van kwaliteit (Feringa & Hoogendoorn, 2004).

Kwaliteit van het onderzoek

Betrouwbaarheid heeft betrekking op de vergelijkbaarheid van resultaten als het onderzoek nogmaals in hetzelfde of een vergelijkbaar onderzoeksgebied wordt uitgevoerd. Het gaat om de precisie van de meting of de herhaalbaarheid van de bevindingen (Struyf, 2000).

Interne validiteit geeft de mate aan waarin de verzamelde gegevens en de daaruit voortvloeiende conclusies een authentieke weergave zijn van hetgeen onderzocht is. Bij externe validiteit gaat het om de vraag in hoeverre de resultaten veralgemeniseerd kunnen worden naar een grotere groep (Struyf, 2000).

Wij verhogen de betrouwbaarheid en de validiteit door gebruik te maken van methodologische triangulatie. Dit is het gebruik van meerdere methoden om een bepaald fenomeen te bestuderen. Door gebruik te maken van literatuuronderzoek en vragenlijsten voldoet het onderzoek hieraan. Daarnaast bevragen we drie verschillende typen informanten, te weten leerkrachten, remedial teachers en intern begeleiders waardoor er ook sprake is van triangulatie (Harinck, 2008).

Hoofdstuk 3

Onderzoeksgegevens

De vragen die we in 2007 hebben gesteld, geven maar ten dele antwoord op de nieuwe onderzoeksvraag. In 2007 hebben we alleen de meerwaarde van de ambulante begeleiding onderzocht. Nu, 4 jaar later, betrekken we ook het Passend Onderwijs en de toekomstige rol van de ambulante begeleiding erbij.

Vraag 1 t/m 6 blijven hetzelfde met als uitzondering vraag 2. De schaalverdeling in die vraag vervalt en we nemen alleen de stelling over. Door er een open vraag van te maken, krijgen we meer informatie van de betrokkenen. Daarnaast blijven de eerste 6 vragen bewust hetzelfde, zodat we een vergelijking kunnen trekken tussen de vorige en de huidige antwoorden.

We voegen twee vragen toe, vraag 7 en 8. Dit zijn vragen over de invloed van Passend Onderwijs op school en de rol van de ambulante begeleiding binnen Passend Onderwijs. We kiezen hier bewust voor open vragen. Zo krijgen we persoonlijke informatie van de betrokkenen. Wat is hun visie en hoe denken zij over de toekomstige rol van de ambulante begeleiding?

De vragenlijst is door alle gevraagde betrokkenen ingevuld.

De volledig uitgewerkte matrix is in de bijlage op pagina 22 te vinden. Hieronder geven wij per vraag een samenvatting van de resultaten weer.

De vragenlijst is in april/mei 2011 aan 3 scholen en 10 betrokkenen voorgelegd.

Resultaten van de ingevulde vragenlijst:

Vraag 1: Vind je, in het algemeen, dat de begeleidingsactiviteiten van een ambulant begeleider van cluster 2, positief bijdragen aan de ontwikkeling van een leerling?

Geen betrokkenen heeft nee aangevinkt.

Alle betrokkenen van de drie scholen geven aan dat de begeleidingsactiviteiten van een ambulant begeleider, in het algemeen, positief bijdragen aan de ontwikkeling van een leerling.

De scholen geven de volgende belangrijkste verklaringen voor de positieve bijdrage: Kennis, expertise over proces en inhoud van de problematiek van het kind, meer specialistische kennis dan de leerkracht, afstemming juiste onderwijsaanbod aanbieden, voortgang in het ontwikkelproces, door veel onderling overleg onderwijsaanbod dat voor lln. maximaal rendement oplevert, deskundigheid, alle betrokkenen kunnen via CO persoonlijke bijdrage leveren aan ontwikkeling van het kind, praktische handelingsadviezen en kind krijgt die extra aandacht waar juist deze kinderen vaak behoefte aan hebben.

Vraag 2: Ambulante begeleiding van cluster 2 biedt meerwaarde.

Ambulante begeleiding biedt volgens alle betrokkenen van de drie scholen meerwaarde. Voor de redenen verwijzen ze naar vraag 1.

Aanvullende verklaringen:

Zonder begeleiding minder feedback, gerichte observaties, aanvullen en bijstellen ontwikkelplan, advies betreft materialen, methodieken, werkwijzen en achtergrondinformatie, AB-ers als Co-teachers inzetten kan ook meerwaarde bieden, meer kennis over problematieken en door onderling overleg kunnen duidelijke afspraken gemaakt worden die zorgen voor een maximaal rendement.

Vraag 3: Welke organisatorische vaardigheden van de ambulant begeleider ervaar jij in het algemeen als meerwaarde?

De betrokkenen van de drie scholen ervaren vrijwel alle organisatorische vaardigheden van een ambulant begeleider, in het algemeen, als meerwaarde.

Bij School B zijn niet alle organisatorische items aangevinkt.

Alle betrokkenen herkennen de organisatorische vaardigheden in hun huidige ambulant begeleider.

Extra toevoegingen:

Rianne: goed overleg, plezierige, informatieve, daadkrachtige inbreng
Ellen: denkt mee, organiseert, agendeert en notuleert, contact verloopt soepel, contact per mail prima en snel

Vraag 4: Welke inhoudelijke vaardigheden van de ambulant begeleider ervaar jij in het algemeen als meerwaarde?

De betrokkenen van de drie scholen ervaren vrijwel allemaal de kennis van pedagogische/didactische aanpassingen van de ambulant begeleider, in het algemeen, als meerwaarde.

School B heeft niet alle items aangevinkt.

In de huidige ambulant begeleider herkennen vrijwel alle betrokkenen de inhoudelijke vaardigheden.

Extra toevoegingen :

Rianne: stellen van goede vragen, samenvatten en kennis overdragen betreft de problematiek

Ellen: veel kennis over de materialen en de methodes, houdt overzicht op de vorderingen en ontwikkeling van de leerling, advies voor RT, begeleiding in klas en thuis

Vraag 5: Welke persoonlijke vaardigheden van de ambulant begeleider ervaar jij in het algemeen als meerwaarde?

Adviseren, verhelderen problemen en bewaken van het begeleidingsproces wordt door alle betrokkenen als meerwaarde ervaren in de begeleiding.

School B heeft niet alle items aangevinkt. School A en C hebben een enkel item niet aangevinkt.

Alle betrokkenen herkennen de persoonlijke vaardigheden in hun huidige ambulant begeleider.

Extra toevoegingen:

Rianne: adviseert !!, grote betrokkenheid, meedenkend, slagvaardig, coacht begeleidend, en is 'vast' gezicht op school

Ellen: observeert, luistert, analyseert de problematiek, draagt ideeën aan, houdt goed contact met alle betrokkenen, verhelderen van het probleem, vormt met AB een team, bewaken begeleidingsproces en flexibiliteit.

Vraag 6: Huidige Ambulante Begeleiding van cluster 2 kan beter door:

Verbeterpunten:

Rianne: als AB minder met papierwerk bezig hoeft te zijn dan nog meer tijd voor adviseren en observeren, nu veel gericht op kind en RT en welbevinden: meer koppeling naar dagelijkse werkvloer, toevoeging onderliggende betekenisgeving van toetsmaterialen

Ellen: meer tijd, meer teamgericht, in huidige plaatje te spreken over kwaliteit, kan zo blijven, AB meer flexibel inzetten , hoe tijd ook inzetten voor andere kinderen?, vaker terugkoppeling hoe er gewerkt is in de klas.

Vraag 7 : Welke invloed zal Passend Onderwijs hebben op jullie school?

Alle scholen geven aan dat er nog zoveel vraagtekens zijn. Niemand weet hoe het moet en zal gaan.

Aanvullingen:

School A: Er is onvoldoende zicht op HOE en WAT, expertise van mensen en instellingen moet blijven, leraar BO kan niet alles weten, voor kwetsbare kind in middengroep kan het grote gevolgen hebben, klassen zijn te groot om als leraar alles te kunnen

School B: Ziet veel kansen. Vanuit SWV extra zorg bieden.expertise in huis halen als het nodig is, geen standaardpakket, daardoor ook andere kinderen bedienen. Invoering passend Onderwijs zorgt voor méér ESM leerlingen in regulier BO dus juist extra handen van AB van groot belang.

School C: veel grote klassen met veel kinderen die te weinig specifieke begeleiding krijgen, kunnen NIET zonder de hulp van de clusters, meer leerlingen met verschillende hulpbehoeften, nóg meer differentiëren. Wij vangen al veel kinderen in hun

verscheidenheid op, extra vaardigheden van lkr nodig en voor school duidelijker zorgprofiel én grenzen!

Vraag 8 : Welke rol moet ambulante begeleiding van cluster 2 spelen binnen passend onderwijs op jullie school?

School A: rol AB een begeleidende en adviserende rol, hopelijk niet minder contact, als de Pabo leerkrachten niet meer specialisme krijgen dan blijft AB met meer probleemkinderen juist meer nodig

School B: IB :geen rol meer voor cluster 2. Wél AB ers in dienst van SWV, hulp bieden aan de lkr, goede handvatten voor lkr. Lkr wil huidige invulling handhaven

School C: kennis overdagen, adviezen geven, observeren, begeleidingsproces bewaken, coachen, expertise vanuit SO meebrengen, houden zoals het nu is.

Aanvullende opmerkingen

Bij School C geeft RT aan dat ze tevreden is hoe het nu werkt, de toekomst is onzeker en zorgelijk. IB(o) vermeldt extra dat school positief is over AB cluster 2; algemeen en persoonlijk.

De antwoorden van de betrokkenen heeft de nodige informatie gegeven.

In hoofdstuk 4 zullen we uit deze informatie en de informatie afkomstig van het literatuuronderzoek conclusies trekken en verbeteracties formuleren.

Hoofdstuk 4

Conclusies, verbeteracties en discussie

Conclusies

Onze onderzoeksvraag is:

Op welke manier heeft ambulante begeleiding cluster 2 van Kentalis Nijmegen, meerwaarde in het kader van Passend Onderwijs?

Alle betrokkenen geven aan dat de begeleidingsactiviteiten van een ambulant begeleider van cluster 2 positief bijdragen aan de ontwikkeling van een leerling.

Ze ervaren de ambulante begeleiding duidelijk als meerwaarde.

Dit geldt voor de specialistische kennis en kunde met betrekking tot spraak/taalproblematiek, de organisatorische vaardigheden en de kennis van pedagogische/didactische aanpassingen van de ambulant begeleider, in het algemeen én van de huidige ambulant begeleider.

Daarnaast wordt het adviseren, verhelderen van problemen en bewaken van het begeleidingsproces door alle betrokkenen als meerwaarde ervaren in de begeleiding.

Niet alle betrokkenen geven aan dat de ambulant begeleider netwerkt en/of klantgericht is. Daar valt nog winst te behalen.

De scholen geven een aantal verbeterpunten ten aanzien van de huidige ambulante begeleiding vanuit cluster 2 aan: minder tijd voor papierwerk, meer tijd voor observeren en adviseren, meer tijd voor RT en welbevinden, meer teamgericht, meer koppeling naar dagelijkse werkvloer en flexibel inzetten van ambulante begeleiding, co-teaching.

Alle scholen hebben nog veel vraagtekens over de invoering van Passend Onderwijs op hun school. Ze vrezen dat grotere klassen en meer zorgleerlingen tot problemen gaan leiden, waardoor de deskundigheid van de ambulant begeleiders noodzakelijker wordt. Dit laatste zien we terug in het onderzoek naar Passend Onderwijs dat Prof. dr. J. de Moor van de RUN in samenwerking met de HAN heeft uitgevoerd (Centraal Nederland (2008). In dit onderzoek komt vooral naar voren dat 90 % van de leerkrachten zich niet competent voelt om leerlingen met een ernstige beperking te helpen. Dit betekent dat de Ambulante Dienst Kentalis Nijmegen kennis en deskundigheid zal moeten blijven bieden.

Alle scholen geven aan dat er in de toekomst een rol voor de ambulante begeleiding vanuit cluster 2 moet blijven. De IB van School B geeft als enige aan dat ze deze rol meer ziet binnen het SWV (=samenwerkingsverband). Ook uit het onderzoek van van Beekveld & Terpstra (Beekveld, van, & Terpstra (z.d.) blijkt dat de verschillende betrokkenen over het algemeen tevreden zijn over de geboden ambulante begeleiding. In de toekomst moeten we ons echter meer richten op de wensen en de behoeften van de scholen wat betreft de invulling van de ambulante begeleiding. Dit is met de huidige ontwikkelingen richting een meer vrije markt een belangrijke voorwaarde voor succes (Fuite, M. & Rood, F. & Haaijer, R., 2011).

Als we de resultaten vergelijken met 2007 kunnen we concluderen dat ook nu in 2011 de scholen de ambulante begeleiding als meerwaarde ervaren.

In vergelijking met 2007 zijn de antwoorden positiever en geven de betrokkenen meer persoonlijke visies en inbreng.

Het beschreven praktijkonderzoek kent een aantal tekortkomingen. Er is sprake van een kleine steekproef. In totaal hebben tien betrokkenen verdeeld over drie scholen hun medewerking aan het onderzoek verleend. Voor een vervolgonderzoek is het aan te bevelen om een grotere steekproef te nemen.

Verbeteracties voor de ambulante begeleiding Kentalis Nijmegen

De mening van de betrokkenen is gebaseerd op de ervaringen vanuit het heden waardoor er sprake is van een momentopname. Op dit moment biedt ambulante begeleiding meerwaarde voor betrokkenen van deze scholen. We weten niet hoe de meerwaarde over een jaar ervaren wordt. Om de begeleiding te optimaliseren, stellen wij

voor om halverwege het schooljaar een (korte) evaluatie-vragenlijst voor te leggen aan de betrokkenen van de school. Dit geeft de mogelijkheid om tekortkomingen aan te geven, conflicten te bespreken, accenten te leggen.

Betrokkenen geven enkele verbeterpunten aan. Het eerste punt dat we willen verbeteren is de hoeveelheid tijd die we kwijt zijn met al het papierwerk. De school geeft aan dat we die tijd beter kunnen besteden aan adviseren en observeren. Dit willen we bij Kentalis Nijmegen als verbeterpunt inbrengen. Volgens ons is hier winst te halen. Te beginnen bij de herindicatie. We hebben het plan om daar samen een voorstel voor in te dienen. De terugkoppeling naar de dagelijkse werkvloer is ook als een verbeterpunt aangegeven. Dit is een belangrijk punt. AB-er als co-teacher kan daarbij een belangrijke rol spelen.

De school van Rianne is dezelfde school als 4 jaar geleden. Niet alle betrokkenen zijn dezelfde, maar er valt uit de antwoorden op te maken dat de betrokkenen Rianne als een duidelijk herkenbare deskundige op hun school ervaren. Vier jaar op dezelfde school ervaart de school als positief. Continuïteit van ambulant begeleider is een aanbeveling voor Kentalis.

Het netwerken en klantgericht werken wordt niet unaniem door de scholen aangevinkt. In het artikel over de ambulante begeleider in 2020 vallen deze vaardigheden onder de genoemde 2^e professionaliteit. Deze zullen verder ontwikkeld moeten worden. De 1^e professionaliteit, kennis en kunde overbrengen, ervaren alle betrokkenen als positief en deze moeten we goed blijven onderhouden. Voor de toekomst is het voor Kentalis van belang om te investeren in de 2^e professionaliteit en de competenties van de ambulant begeleider die daarbij horen.

Discussie

Na het analyseren van de antwoorden waren wij verbaasd over het feit dat geen enkele betrokkene om maatwerk vraagt. Een aantal betrokkenen geeft wel aan dat de ambulant begeleider flexibel moet zijn. Wij denken dat er veel winst te halen valt als we meer maatwerk kunnen leveren. Maatwerk kan juist meerwaarde bieden. Nu krijgen alle leerlingen een beschikking voor drie jaar terwijl wij daar vraagtekens bij zetten. Sommige leerlingen hebben maar één jaar extra ondersteuning nodig. Als school en leerling op het juiste spoor zitten, kan de ambulant begeleider elders ingezet worden. Andere leerlingen en scholen hebben daarentegen een langer traject nodig. Achteraf hadden we daar een vraag over moeten stellen, zodat we ook antwoord hadden gekregen op die vraag.

Maatwerk zorgt voor meer begeleiding op maat en dat zorgt voor meer kwaliteit. Wij denken dat er winst te halen valt bij een rugzak op maat. Ellen weet van de IB van school B dat zij de gelden bij het SWV wil hebben zodat vandaar uit gekeken wordt naar de juiste besteding van de gelden. Dit kan ook leiden tot maatwerk. Het leveren van maatwerk zou wat ons betreft een discussiepunt zijn in het kader van Passend Onderwijs. Dit kan met beleid ingevoerd worden en kan tevens een besparing opleveren. Dit wordt dan een bezuiniging waar een visie achter zit en geen bezuiniging die alleen om centen gaat.

Deze discussie leeft op dit moment wel binnen Kentalis, maar daarbuiten horen we er nog weinig over. De discussie gaat nu over wel of niet Passend Onderwijs. Over de invulling gaat het minder. Dit is ook de reden dat we dinsdag 14 juni 2011 naar een debat over de bezuinigingen in het Passend Onderwijs zijn geweest.

Onder leiding van Will Tinnemans verdedigden Kathleen Ferrier (CDA woordvoester onderwijs 2de kamer) in Lux Nijmegen het beleid op het Passend Onderwijs. Van dit debat hebben we een mindmap gemaakt (zie bijlage blz.21).

De uitgewerkte tekst van de mindmap:

Kathleen Ferrier, CDA woordvoester onderwijs 2de Kamer

onderwijs verbeteren door het passend te maken
school heeft zorgplicht daardoor minder thuisblijvers
het gaat niet om de groei maar om de verbetering in het onderwijs
er moet iets veranderen want nu gaat het niet goed
die 300 miljoen is niet zo belangrijk
ik deel uw zorg

Toine Janssen, lid College van bestuur Conexus

de bezuinigingen leidt direct tot minder personeel
1e personeel ontslagronde is al geweest (aug 2010)
functiemix kan nooit zo ingevoerd worden dit kost teveel
functiemix inruilen voor regulier personeel
fusie Conexus levert winst op door meerdere disciplines onder een paraplu
er wordt steeds meer geëist en meer verwacht van de BO scholen:
dit is niet haalbaar met minder personeel

Dirck van Bennekom, voorzitter College van Bestuur Alliantie VO Nijmegen

300 miljoen is veel te veel!
er zit geen rek meer in
het pakket met taken voor docenten is nu al veel te groot
specialistische deskundigheid van AB blijft nodig
Passend onderwijs is al in gang gezet ; gaat goed in Nijmegen vb Flex school
maar dit kost geld
functiemix is beloofd en moet doorgaan
AB in laten zakken in regulier onderwijs levert geld op

Albert Boelen, bestuurder Onderwijscentrum Z- Gelderland

de ombuiging heeft zeker gevolgen voor de klas
er moet een kwart ingeleverd worden als lln aantal van 2005 gaat tellen
in overleg liggen er oplossingen om 150 miljoen te besparen. Dat is wel haalbaar.
Er is echter geen overleg mogelijk met minister
er zijn nu bruggen met alle instanties, deze niet afbreken door SWV het zelf te
laten bepalen
er passen weinig zorgleerlingen in het regulier onderwijs

Aanwezige ouders van zorgleerling

innovatie in bedrijfsleven kost geld, vernieuwing in onderwijs idem
alle intenties klinken mooi maar het werkt niet het moet anders : omdenken!
mijn autistische dochter zit al half jaar thuis:nergens plek!
mijn gehandicapte zoon kan nu naar een speciale school waar de zorg goed is:
regulier onderwijs kan dit niet bieden
vraag om een denkgroep om oplossingen te bespreken
ouders horen in besturen te zitten om mee te praten
mijn zoon past niet in het onderwijs!

Mevr. Ferrier had één uur de tijd. Er kwam nauwelijks een discussie op gang. De discussieleider gaf keurig iedereen een beurt. Mevr Ferrier bracht haar vaste beweringen naar voren:het moet anders en dit kan niet meer. Daarnaast herhaalde ze regelmatig: "ik begrijp uw zorg". Als antwoord op de vraag hoe het dan wel moest kwam ze niet verder dan: "dat moeten en kunnen jullie zelf regelen". Tegenstrijdig want eigenlijk worden alle regels van boven opgelegd. Schrijnend vonden we ook nu weer de verhalen van de ouders in de zaal. Ook zij kregen als antwoord: "ik begrijp uw zorg maar scholen hebben een zorgplicht en moeten uw kind onderwijs bieden". De vraag hoe dit met minder personeel moet,ontweek ze met het antwoord dat de SWV dit op zich moeten nemen. "er zijn SWV die goede oplossingen hebben bedacht". Kortom een teleurstellende avond wat betreft de politiek. Wel goed om te merken dat de bestuurders én de mensen in de zaal onze zorg delen en dat er die avond een initiatief is opgepakt om een denktank met ouders te starten.

De 3 bestuursleden kwamen met goede argumenten en enkele oplossingen. We vonden ze echter ook mat. Ze spraken hun zorgen zorgvuldig uit, maar de bezuinigingen zijn al gestart en zij weten ook niet hoe het opgelost moet worden. We voelden bij hen vooral teleurstelling, de strijd lijkt al gestreden. De enige hoop die Albert Boelen uitsprak was

dat hij hoopte dat de maatregelen door een nieuw kabinet met een andere onderwijs prioriteit,teniet gedaan worden.

Wij blijven hopen dat de regering inziet dat onderwijs belangrijk is voor de toekomst van alle kinderen, jongeren, en volwassenen in ons land. Daar mag en kan niet blind op bezuinigd worden.

Hoofdstuk 5

Reflectie

5.1. Evaluatie van de samenwerking

We hebben de draad als vanzelfsprekend samen weer opgepakt. We vonden het beiden interessant om met het 'oude' onderwerp verder te gaan. De samenwerking verliep vlot en goed. Wederom hebben we ervaren dat wanneer je met een ander een stuk schrijft je meer kennis en ervaring op doet, omdat je elkaar aanvult.

5.2. Reflectie op het persoonlijke leerproces

Passend onderwijs was, voordat we startten met het meesterstuk, voor mij een bekende term. Met de precieze inhoud was ik echter minder bekend.

Door onze onderzoeksvraag heb ik mijn kennis aangaande Passend onderwijs flink uitgebreid. Dit geldt ook voor de bezuinigingen die er aan komen.

In mijn werk spreek ik regelmatig met mensen over de komst van Passend onderwijs en de op handen zijnde bezuinigingen. Door de opgedane kennis ben ik beter dan voorheen, in staat om mensen uit te leggen hoe het onderwijs en daarmee de zorg voor de cluster 2-leerlingen eruit zal gaan zien en wat de mogelijke gevolgen zijn van de bezuinigingen. Ook lukt het me beter om hierover met mensen in discussie te gaan. Tot slot heeft de opgedane kennis me opgeleverd dat ik me nog meer dan eerst betrokken voel bij de veranderingen die zich voordoen in onderwijsland.

Net als in 2007, toen we in het kader van de AB-opleiding de betrokkenen van de begeleidingsscholen een vragenlijst voorlegden, vond ik het ook dit keer spannend om de ingevulde vragenlijst terug te krijgen. Het gaat immers om mijn functioneren. Het gaf me een goed gevoel dat de scholen tevreden zijn over de huidige ambulante begeleiding. Dit stimuleert en motiveert mij om de begeleiding op deze manier voort te zetten en daarnaast met hun tips aan de slag te gaan om de begeleiding verder te verbeteren.

Uit de vragenlijst kwam onder anderen naar voren dat de betrokkenen, op een intern begeleider na, graag zien dat de huidige invulling van ambulante begeleiding blijft bestaan. De intern begeleider ziet de komst van Passend onderwijs als een kans om de begeleiding anders in te vullen waardoor er meer zorg op maat geleverd kan worden aan de cluster 2-leerlingen. Dit deel ik met haar. Ik denk dat het goed is om flexibeler om te kunnen gaan met de invulling van de begeleidingsuren en dat daarmee de effectiviteit van de begeleiding vergroot kan worden. Daarnaast is variatie in het aantal begeleidingsuren, in mijn ogen, een manier om de kosten voor de zorgleerlingen in de hand te houden c.q. te drukken. Mijn ervaring is dat kinderen die 3 jaar een LGF hebben gehad en wederom een positieve beschikking krijgen, met minder uren en geld dan voorheen ondersteund kunnen worden. Nu is het nog alles of niets. Zorg op maat, ook qua gelden, vind ik een goede zaak.

Mijn grootste zorg is dat de samenwerkingsverbanden mogelijk onvoldoende kunnen inschatten of een kind ondersteuning nodig heeft. En wanneer ondersteuning wordt ingezet, zij onvoldoende goed kunnen inschatten in welke mate en op welke manier er ondersteuning moet worden ingezet om tegemoet te kunnen komen aan de behoeften van de leerling. De ambulant begeleiders moeten een duidelijke rol gaan vervullen in de samenwerkingsverbanden!

Arie, hartelijk dank voor de begeleiding en feedback waardoor wij het praktijkonderzoek hebben kunnen doen.

Hoofdstuk 6

Literatuur

Eury Base Nederland (z.d.). *Organisatie van het onderwijssysteem in Nederland 2008/09*. Geraadpleegd op 25 april 2011, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_report_s/NL_NL.pdf

Groeneweg, H.G. (2004). *Inclusief onderwijs, ook iets voor Nederland? Basisschoolmanagement*.

Groeneweg, B. (z.d.). *Salamancaverklaring*. Geraadpleegd op 25 april 2011, <http://www.collectief-inclusief.nl/paginas/salamancaverklaring.htm>

Schuman, H. (2007). *Passend Onderwijs – pas op de plaats of stap vooruit? Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 46, p. 267-280.

Werkgroep collectief inclusief (2010). *Samenvattend verslag werkconferentie 26 mei Woudenberg*, Geraadpleegd op 26 april, <http://www.collectief-inclusief.nl/userdata/Collectief%20Inclusief%20WOUDENBERG%202010.pdf>

Smeets, E.F.L. & Rispens, J. (2008). *Op zoek naar passend onderwijs: Overzichtsstudie van de samenhang tussen regulier en speciaal (basis)onderwijs*.

Rijksoverheid (z.d.). *Plannen passend onderwijs*. Geraadpleegd op 6 juni 2011, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/plannen-passend-onderwijs>

Inspectie van het Onderwijs (2009). *Cluster 2 De kwaliteit van het onderwijs in cluster 2*.

Fuite, M. & Rood, F. & Haaijer, R. (2010). *Aantoonbaar betere ambulante begeleiding. Basisschoolmanagement*.

Beekveld, van, & Terpstra (z.d.). *Aantoonbaar Betere Ambulante Begeleiding*. Geraadpleegd op 5 juni 2011, <http://www.vanbeekveldenterpstra.nl/page/view/name/311-aantoonbaar-betere-ambulante-begeleiding>

Budding, E. & Elbers, R. (2007). *Bieden wij als Ambulant Begeleiders meerwaarde voor betrokkenen op school?: meesterstuk voor de opleiding Ambulante Begeleiding, Fontys OSO*.

Fuite, M. & Rood, F. & Haaijer, R. (2011). *De ambulant begeleider van 2020: Welke rollen zijn er voor de ambulant begeleider van de toekomst en welke vaardigheden passen hier bij? VHZ*, p. 14-18.

Boerman, R. & Hoogendoorn, G. (2002). *Ambulante begeleiding. Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, jrg 41, pag. 90-103.

Verhoeven, N. (2007). *Wat is onderzoek?. Praktijkboek voor methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Amsterdam: Boom onderwijs.

Feringa, L. & Hoogendoorn, G. (2004). *De competente Ambulant Begeleider*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

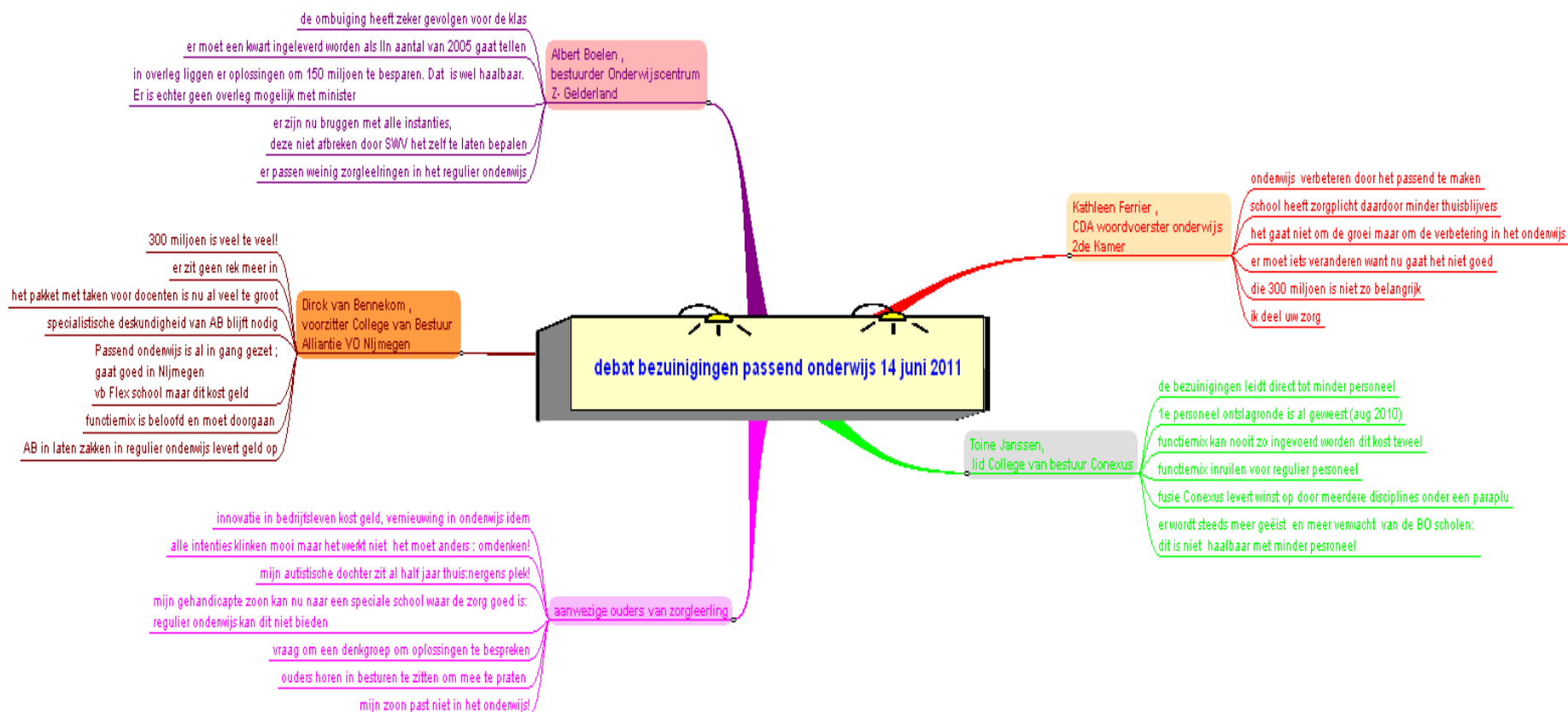
Struyf, E. (2000). *Evalueren: een leerkans voor leraren en leerlingen*. Geraadpleegd op 19 juni 2011,
http://books.google.nl/books?id=12mnLDUthi0C&pg=PA70&dq=vergroten+betrouwbaarheid+kwalitatief+onderzoek&hl=nl&ei=vf_9Tc-wDYS8-QawmeTaAw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CDQQ6AEwAQ#v=onepage&q&f=false

Harinck, F. (2008). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant

CentraalNederland (2008). *Leraren in het reguliere onderwijs niet voorbereid op leerlingen met beperkingen*. Geraadpleegd op 5 mei 2011.,
www.centraalnederland.nl/download/CAwdeAwUUkRCWw

Bijlagen

Mindmap van debat bezuinigingen op onderwijs dinsdag 14 juni 2011 in Lux

Bijlage Overzicht Antwoorden Vragenlijst

School A: Ellen AB : 1x IB, 1x RT

School B: Ellen AB : 1xIB, 2 Lkr

School C: Rianne AB : 1x IB onderbouw, 1x IB bovenbouw, 1xRT, 2 Lkr

(1)Vind je, in het algemeen, dat de begeleidingsactiviteiten van een ambulant begeleider van cluster 2 positief bijdragen aan de ontwikkeling van een leerling?

Geen enkele school heeft voor nee gekozen.

Scholen	A		B			C				
	IB	RT	IB	Lkr 1	Lkr 2	IB(o)	IB(b)	RT	Lkr 1	Lkr 2
☐ Ja	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Wat is de verklaring voor de positieve bijdrage?	IB: kennis, expertise over proces in de inhoud van de problematiek van het kind. Hierdoor kan de uitvoerende beter inspelen op de hulpvraag van het kind. Voortgang in het ontwikkelproces. RT: de ambulante begeleider heeft meer specialistische kennis dan een leerkracht. Door de ambulante begeleiding krijg je praktische ideeën aangereikt voor de rt en begeleiding in de klas. Hiermee kun je kinderen verder helpen. Dit is positief voor de leerlingen.		IB: de ab-er bezit meer kennis en expertise over de stoornis. Ik vind als de begeleiding eenmaal op gang is, dat dan de ab-er meer naar de achtergrond kan verdwijnen, Bij nieuwe zorgelijke ontwikkelingen is de kennis en kunde weer nodig. Lkr 1:er is extra individuele tijd voor de leerling, vaak kunnen wij dit in de klas net niet bieden. Lkr 2: ik vind dat er duidelijk een positieve bijdrage geleverd wordt. Door veel onderling overleg kunnen we het onderwijsaanbod op een dusdanige manier aanpassen dat het voor de leerling het maximale rendement oplevert.			RT:de onderlinge contacten en de afstemming van de verschillende mensen zorgt er voor dat dit ten goede komt aan de begeleiding van het kind IB (o):deskundigheid. T.b.v. de problematiek; de theorie achter het functioneren;de begeleiding van de groepsleerkracht en RT én de ervaring in gespreksvoering met alle betrokkenen(CO).Alle betrokkenen kunnen zo een pos.bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kind IB(b):door expertise m.b.t. de problematiek op de basisschool over te brengen +vertalen naar de praktische handelingsadviezen op de dagelijkse werkvloer Lkr 1: Hij krijgt nu regelmatig 1 op 1 gespecialiseerde begeleiding waar ik als leerkracht weer mee verder kan Lkr 2:er is toch even die extra aandacht waar juist deze kinderen vaak behoefte aan hebben				

(2) Ambulante begeleiding biedt meerwaarde.

Wat vind je van deze stelling?

Scholen	A	B	C
Ambulante Begeleiding biedt meerwaarde:	IB: helemaal mee eens. Helemaal mee eens. Zie toelichting bij vraag 1. Expertise specifieke problematiek waarbij wij op school handelingsverlegenheid hebben. Door gerichte observaties en volgen ontwikkeling aanvullen en bijstellen ontwikkelplan. Bekend maken met voor ons onbekende materialen, methodieken, werkwijzen en achtergrondinformatie. RT: Dit is zeker juist. Zonder begeleiding heb je minder feedback of moet je steeds zelf het wiel uitvinden. Zie ook antwoord vraag 1.	IB: Ja. Voor kennis zeker. Het kan ook meerwaarde bieden als de ab-ers ingezet kunnen worden als co-teachers. Op die manier kunnen de leerkrachten leren van het voordoen. Dat vergroot het handelingsrepertoire van de leerkracht. Lkr 1: helemaal mee eens, zie vraag 1. Lkr 2: als er in onderling overleg tussen de AB'er, leerkracht, IB'er en RT'er duidelijke afspraken gemaakt worden over wie welk stukje voor zijn rekening neemt kun je een gezamenlijke verantwoordelijkheid delen en het onderwijsaanbod zo afstemmen dat het maximale rendement gehaald kan worden. Dus Ambulante begeleiding van cluster 2 biedt in mijn ogen meerwaarde.	RT: ik ben het eens met deze stelling IB (o): zie vraag 1 IB (b): zeer zeker omdat daardoor zeker 7 leerlingen op de reguliere basisschool kunnen leren. Wat zij leren tijdens de "rugzakondersteuning" kunnen zij goed benutten in de dagelijkse praktijk Lkr 1: Ja zie antw vraag 1 Lkr 2: Mee eens (zie vraag 1) bovendien beschikken zij over meer kennis over bepaalde problematieken, waardoor zij ook de lkr kunnen ondersteunen.

(3) Welke organisatorische vaardigheden van de ambulant begeleider ervaar jij in het algemeen als meerwaarde?

scholen	A		B			C				
	IB	RT	IB	Lkr 1	Lkr 2	IB(o)	IB(b)	RT	Lkr 1	Lkr2
☐ Organiseert de overleggen	X	X		X	X		X	X	X	X
☐ Structureert de informatiestroom	X	X	X	X		X	X	X	X	X
☐ Doet de verslaglegging	X	X		X		X	X	X	X	X
☐ Is goed bereikbaar	X	X		X		X (zeer goed)	X	X		X
☐ Anders, nl	RT: draagt praktische ideeën aan om de kinderen optimaal te begeleiden.		IB: het structureren van de infostroom, maar ook het maken van een verslag en het organiseren van de overleggen. Lkr 1: alle.			IB(b): het goed in de gaten houden zodat alle mogelijkheden benut worden + de volgende stappen in het proces goed bewaakt worden Opmerking IB(o): punt 1 is handig maar niet noodzakelijk				

	A	B	C
☐ Welke organisatorische vaardigheden herken je bij de huidige Ambulante Begeleider?	Lkr.1: ambulant begeleider organiseert, agendeert en notuleert de overleggen. Ze houdt contact met alle betrokkenen; kind, ouders, school en eventuele derden. Het contact verloopt soepel; contact via mail gaat prima en snel. IB: niet ingevuld.	Lkr: Ellen denkt mee over het aanleren van bepaalde vaardigheden bij de leerling die van groot belang kunnen zijn in het VO. Op deze manier ondersteun je de leerling vanuit verschillende partijen op verschillende punten.	RT: alle vaardigheden hierboven genoemd IB(o): de 4 genoemde! IB (b): alle 5 waarbij het ook nog een s heel prettig is om met onze AB te overleggen. Plezierige informatieve;daadkrachtige inbreng: Super. Lkr 1: de 3 bovenstaande Lkr 2: allemaal

(4) Welke inhoudelijke vaardigheden van de ambulante begeleider ervaar jij in het algemeen als meerwaarde?

De ambulant begeleider

scholen	A		B			C				
	IB	RT	IB	Lkr 1	Lkr 2	IB(o)	IB(b)	RT	Lkr1	Lkr2
☐ Draagt kennis over m.b.t. cluster 2 problematiek	X	X	X	X		X	X	X	X	X
☐ Heeft kennis van de pedagogische/ didactische aanpassingen die zouden kunnen aansluiten bij de leerling	X	X		X	X	X	X	X	X	X
☐ Anders nl						IB(0):begeleidingsvaardigheden Lkr/RT				
Welke inhoudelijke vaardigheden herken je bij de huidige Ambulant Begeleider?	IB: niet ingevuld. RT: de ambulante begeleider houdt overzicht m.b.t. de vorderingen en ontwikkeling van een leerling en geeft op grond hiervan rekening houdend met de capaciteiten van de leerling, advies voor de rt, de begeleiding in de klas en thuis.		IB: veel kennis over materialen en methodes die we op school zouden kunnen gebruiken. Lkr 1: beide. Lkr 2: zie bovenstaand antwoord bij de vorige vraag.			RT: goede vragen stellen, samenvatten en de kennis overdragen die ze heeft mbt de problematiek IB(b): beide Lkr 1: beide vaardigheden Lkr 2: Beide				

(5) Welke persoonlijke vaardigheden van de ambulante begeleider ervaar jij in het algemeen als meerwaarde?

De ambulante begeleider

scholen	A		B			C				
	IB	RT	IB	Lkr 1	Lkr 2	IB (o)	IB(b)	RT	Lkr 1	Lkr2
☐ Biedt een 'luisterend oor'	X	X				X	X	X	X	X
☐ Coacht	X	X	X	X				X		X
☐ Adviseert	X	X	X	X		X	X	X	X	X!!
☐ Verheldert problemen	X	X	X	X		X	X	X	X	X
☐ Bewaakt het begeleidingsproces	X	X	X			X	X	X	X	X
☐ Ambulant Begeleider initieert	X	X		X			X	X		X
☐ Ambulant Begeleider is klantgericht	X					X	X	X		X
☐ Ambulant Begeleider netwerk	X						X	X		
☐ Anders nl.			Lkr 2: samen met de ab-er vorm ik een team om de leerling optimaal te kunnen begeleiden.			IB(o):coach meer begeleidend Is steeds meer een 'vast' gezicht; weinig wisseling 1 vaste AB en steeds meer 'deelgenoot' van het team				
Welke persoonlijke vaardigheden herken je bij de huidige Ambulant Begeleider?	IB: niet ingevuld. RT: de ambulante begeleider observeert, luistert, analyseert de problematiek en draagt op grond hiervan ideeën aan voor de begeleiding. Houdt goed contact met alle betrokkenen.		IB: adviseren,verhelderen van het probleem en het bewaken van het begeleidingsproces. Lkr 1: de aangekruiste. Lkr 2: veel mogelijkheden tot overleg en flexibiliteit.			RT: herkent alle bovenstaande vaardigheden IB(o): altijd bereikbaar en duidelijk verhelderend en adviserend; ook met name richting ouders IB(b): grote betrokkenheid; meedenkend en slagvaardig Lkr 1:de bovenstaande Lkr 2: allemaal				

(6) Huidige Ambulante Begeleiding van cluster 2 kan beter door :

Scholen	A	B	C
Huidige Ambulante Begeleiding kan beter door:	IB: Meer tijd Meer teamgericht (kost geld en tijd) Wat mag het kosten? Binnen het huidige plaatje ben ik erg te spreken over de kwaliteit. RT: kan blijven zoals het nu is.	IB: de inzet van ab-ers moet zoveel mogelijk flexibel worden ingezet. Waar hebben scholen behoefte aan, niet de standaard blijven hanteren van zoveel gesprekken en observaties of anderszins. Flexibel omgaan met de beschikbare tijd. Hoe kunnen we die tijd ook inzetten voor andere leerlingen? Lkr 1: ik ben eigenlijk heel tevreden. Wellicht vaker terugkoppelen hoe er met het kind gewerkt is, wat de resultaten zijn of tips die we in de klas kunnen gebruiken. Lkr 2: n.v.t. Ik ben tevreden.	RT: het zou fijn zijn als de Ambulante Begeleiding minder bezig hoeft te zijn met 't papierwerk en nog meer tijd zou hebben voor 't adviseren en observeren IB(o):de onderliggende betekenisgeving van enkele te gebruiken toetsmaterialen (zoals observaties daarbij; kwalitatieve en kwantitatieveanalyse) IB(b): nu veel gericht op kind: RT en welbevinden e.d. Wellicht nog meer concrete uitwerking en koppeling op directe werkvloer met de dagelijkse leerkracht Lkr 1:- Lkr 2: n.v.t.

(7) Welke invloed zal Passend Onderwijs hebben op jullie school?

Scholen	A	B	C
Passend Onderwijs kan invloed hebben door:	IB: ik hoop dat de kwaliteit van het onderwijs er nog beter op wordt. Betere afstemming op de onderwijsvraag van het kind, kinderen. Veel zal afhangen van de wijze waarop e.e.a. zal worden uitgevoerd. Bezuinigen of er echt meer voor uit willen geven. Er is momenteel onvoldoende zicht op HOE en WAT, vandaar dat deze vraag lastig te beantwoorden is. Feit is, dat de aanvangsdatum opnieuw is uitgesteld. Met andere woorden we zijn er nog niet klaar voor!!! Verder hoop ik dat we gebruik kunnen blijven maken van expertise van mensen en instellingen. Een leraar b.s. is geen wondermens en hoeft c.q. kan zich niet op alle gevraagde gebieden specialiseren. Voor zover ik als IB-er nu kan overzien houd ik mijn hart vast voor de gevolgen, zowel Voor het kwetsbare kind als de middengroep. RT: het zal een hele klus worden om aan alle eisen van Passend Onderwijs te voldoen. Over het algemeen zijn de klassen groot. Dit maakt het bijzonder moeilijk om alles goed te organiseren en uit te voeren. Als leerkracht kom je gauw handen tekort. Bovendien beschikt de leerkracht/ de school niet over alle specialistische kennis. De problemen kunnen heel divers zijn.	IB: ik zie hier vooral heel veel kansen. We kunnen als school binnen het SWV invulling gaan geven over hoe we leerlingen met extra zorg het beste kunnen begeleiden. Welke expertise hebben we echt nodig. Hoe kunnen we middelen het beste clusteren. De expertise in huis halen als het nodig is, niet een standaardpakket. Op die manier kunnen we ook voor leerlingen die niet binnen de rugzakregeling vallen bedienen. Lkr 1: heb ik me nog niet in verdiept. Lkr 2: de invoering van passend onderwijs zal ervoor zorgen dat er steeds meer kinderen met o.a. taal-spraakproblemen op de reguliere basisschool geplaatst zullen worden. Hierdoor is het krijgen van coaching en/of het hebben van een extra paar handen in de klas door de ab-er van groot belang.	RT: veel grote klassen met veel kinderen die te weinig specifieke begeleiding krijgen. Er is weinig bekend hoe 't precies gaat worden. IB(o): wij vangen al veel kinderen in hun verscheidenheid op. Ik hoop dat lkr beter inzicht krijgen in hun vaardigheden en belangen daarvan+ook zicht op wat nog scholing behoeft. En voor school: duidelijker zorgprofiel én de grenzen! IB(b): grote invloed; nu nog niet goed te overzien; wij proberen onderwijs al zo passend mogelijk te bieden maar kunnen niet zonder hulp vanuit de clusters mbt specialistische problematiek. Lkr 1: dat hangt er helemaal vanaf hoeveel ruimte er blijft voor begeleiding van leerkracht en leerling Lkr 2: meer leerlingen met verschillende hulpbehoeften, nóg meer differentiëren

(8) Welke rol moet ambulante begeleiding van cluster 2 spelen binnen passend onderwijs op jullie school?

Scholen	A	B	C
Rol ambulante begeleiding binnen Passend Onderwijs op jullie school:	IB: ik hoop dat we de begeleider zeker niet minder zullen zien, spreken... Als er meer kinderen binnen de reguliere basisschool bediend moeten worden, zullen de contacten met de experts wat mij betreft moeten toenemen. Tenzij de Pabo leerkrachten van ander niveau aflevert. Leerkrachten met meer specialismen... En als de huidige leerkrachten voldoende ruimte krijgen zich (onder werktijd) te scholen in de betreffende problematieken. Ook daar zou een rol voor AB-ers kunnen liggen. Passend onderwijs is voor mij nu nog te onduidelijk om daar concreet over te kunnen zijn. Wat ik wil is iets anders dan 'moet spelen'. RT: een begeleidende en adviserende rol.	IB: geen. Ik denk dat het belangrijk is dat het SWV een idee heeft welke richting het op gaat. Zij moeten zorgen dat in 2012 de expertise in huis is. Dat kan betekenen dat er ab-ers in dienst komen van een SWV. Lkr 1: hulp bieden aan de leerkracht, zodat deze goede handvatten heeft voor in de klas. Wellicht ook meekijken naar hulpmiddelen die bruikbaar zijn als dat nodig is. Lkr 2: zoals ik eerder al aangegeven heb, ben ik erg tevreden over de manier waarop de Ambulante Begeleiding op dit moment wordt ingevuld. Overleg en flexibiliteit zijn belangrijk. Samen in weten te spelen op de behoeften van de leerling moet centraal staan en dat is precies wat er nu gebeurt.	RT: kennis overdragen, adviezen geven, observeren, begeleidingsproces bewaken, coachen IB(o): Ik hoop dat AB vanuit de clusters evt via ZAT, mogelijk blijft. Naast middelen voor individuele gerichte hulp, mogelijk ook door met regelmaat meer teamgerichte begeleiding/scholing (en evt ook i.p.v. als er per school bezuinigd moet worden) IB(b): De expertise vanuit SO meebrengen in de school en samen met de lkr. koppelen aan de dagelijkse praktijk. Mee beoordelen wat nog haalbaar is. Lkr 1: adviserend en begeleidend (als leerkracht heb je onvoldoende dermate specialistische kennis in huis) Lkr 2: Zoals nu

Aanvullende opmerkingen

Scholen	A	B	C
			RT: heel fijn en tevreden hoe het nu werkt en is, de toekomst is onzeker en zorgelijk IB(o): wij zijn positief over AB cluster 2; algemeen en persoonlijk IB(b): Rianne; ik vind je een heel betrokken en plezierige AB; je doet het supergoed!